



حدیث اخلاق ۱۰

دروغ، بر هم زنده‌آسانی اجتماع

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلٌ صَدُوقٌ فِي حَدِيثِهِ مُحَافِظٌ عَلَى صَلَاتِهِ وَ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَعَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ»

حضرت چند چیز را ذکر می‌کنند، اول راستگویی است. دروغ موجب

بر هم خوردن توازن اجتماع انسانی می‌شود، چون حقیقت را وارونه می‌کند. اساس زندگی بر اساس همین واقعیت است. انسان حرکت خود را بر اساس واقعیت تنظیم می‌کند. هوا که سرد شد، لباس گرم می‌پوشد. همه امور زندگی همین است. برنامه زندگی انسانی بر اساس واقعیت است. حال اگر کسی واقعیت را وارونه جلوه دهد؛ یعنی مبنای زندگی انسان را عوض کرده است. ممکن است یک دروغ کوچک این خرابی را نداشته باشد، اما اگر در یک صفت کج رایج شد، جامعه را خراب می‌کند. عمداً دروغ می‌گویند و برخی از روی بی‌مبالاتی و سهل‌انگاری واقعیت را عوض می‌کنند. حرفی را به زید می‌گویند و او هم آن را عوض می‌کند. دست چندانم که می‌رسد، کاملاً عوض می‌شود.

«كَفَى بِالْمَرْءِ كَذِبًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا يَسْمَعُ» (بحار الأنوار، ۶۹: ۲۵۱)؛ هر چه شنید را نقل کند. چون شما تحقیق نکردید، ممکن است خلاف واقع باشد و یا حداقل کمی با واقع متفاوت باشد. اینکه راستگویی جزو اساسی‌ترین مبانی ایمان است، برای همین است. دروغ اساس زندگی را عوض می‌کند؛ ۱۰۰ درجه، یا ۵۰ درجه، یا ۳۰ درجه. پس اولین نشانه راستگویی این است. انسان باید بنای بر صدق داشته باشد. چه بسا که اشتباه کند، اما بنایش بر راستگویی باشد.

«مُحَافِظٌ عَلَى صَلَاتِهِ وَ مَا افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِ»؛ دومین صفت برای محبوب‌ترین آدم نزد خدا همین است، محافظت بر نماز است. محافظت بر نماز صرفاً خواندن نماز نیست. خوب خواندن است، اول وقت بخواند، تا آنجا که می‌تواند نماز را سعی کند با حضور قلب بخواند، در نماز شرق و غرب عالم نرود. «مَعَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ»؛ ادای امانت که سومین نشانه است. صدق و ادای امانت خیلی در روایات بر آن تأکید شده است. ادای امانت صرفاً پس دادن پول نیست؛ مقامی که به ما سپرده شده، حرفی که به ما سپرده شده، علمی که امانت در نزد ماست را به درستی حفظ کند.